

šířilo o oblast zemí českých? Nikoli! Zůstala i na dále platna, jenom že když státní území, v němž byla platna, se rozšířilo, jsou platna i na území přirostlém, tedy i v českých zemích. A tak by to bylo i s manželstvím, o něž ve sporu jde, kdyby manželé bývali bydlili na Slovensku. Na obrat ale zase logika vyžaduje, aby to bylo tak i s neplatností, a aby to bylo tak i s druhou územní oblastí. Oblast platných manželstev existovavších v českých zemích se převratem rozšířila i na státní územní přírůstek této oblasti, tedy na území slovenskoruské, byť by podle tamního práva do té doby byla tam bývala za platna uznána býti nemohla: ale zrovna tak se rozšířila oblast neplatných manželstev existovavších v zemích českých i na oblast slovenskoruskou, byť do té doby podle tamního práva byla by tam musila pokládána býti za platná. A to je právě náš případ.

Na konec nelze nepodotknouti, že nejvyšší soud nezneuznává, že manželství Jana K. s Emmou existuje už od roku 1912, tedy řadu let, a že situace by vyžadovala, aby bylo ratifikováno. Ale to je vada, kterou judikatura nemůže odstranit, neboť tkví v zákoně, v němž by bylo třeba předpisu, jehož však není, že manželství po jistou dobu bezzávadně existující nelze potom bráti v odpor pořadem neplatnosti. Dnes je na př. možno, aby i 50leté šťastné manželství takto rozpojeno bylo násilně, ba snad až i na smrtelném loži jednoho z manželů, a to i, byť snad třeba první manželství, jež je překážkou tohoto druhého, už neexistovalo, ježto druhý člen již zemřel, neboť věc posuzuje se podle doby, kdy druhé manželství bylo uzavřeno.

Z této svízelné situace není východiska, leč otázkou, může-li manželství nyní za neplatné uznané býti aspoň platně obnoveno, a tu možno poukázati na to, není-li možno docíliti rozluky prvního manželství podle §§ 15 a 16 rozl. zák., načež by novému sňatku nynějších manželů v neplatném svazku žijících nebylo nic na překážku.

Rozhod. nejv. soudu ze dne 9. února 1927 č. j. R I 1535/26. A. H—k.

Podle §§ 9 a 18 nesp. pat. může vyšší stolice přihlížeti k zmatečnosti jen tehdy, když věc na ni došla přípustným opravným prostředkem. — K výkladu § 812 obč. zák. Věřitel, jemuž bylo povoleno oddělení dědictví od dědicova jmění, jest účastníkem

řízení pozůstalostního. Pozůstalostní soudce není oprávněn oddalovati vyřízení návrhu podle § 812 obč. zák. a postupovati mezitím v řízení beze všeho zřetele na zájmy takových věřitelů. Dodatečným podáním návrhu podle § 812 obč. zák. nezvrací se soudní usnesení, jež podle stavu, za něhož bylo vydáno a za něhož nebylo lze ještě mluvit o účastnickém právu oněch věřitelů, nabylo již moci práva vůči tehdejšími účastníkům (§ 18 resp. pat.). — Podle § 109 nesp. pat. může pozůstalostní soudce až do skončení pozůstalostního řízení inventář prozkoumávati, tedy i doplňovati a opravovati.

V řízení pozůstalostním sepsal soud s pozůstalou vdovou a kollisním opatrovníkem inventář a dále návrh na odevzdání pozůstalosti iure crediti vdově vzhledem k patrnému předlužení, při čemž se dětem mělo dostat $\frac{3}{4}$ čistého výtěžku z prodeje podílu na podniku hotelovém, patřícího do pozůstalosti. Na to se přihlásili noví věřitelé, vyslovili se proti navrženému odevzdání iure crediti. Vdova podala pak přihlášku dědickou ze zákona s dobrodiním inventáře, neuznala některé přihlášené pohledávky, načež soud pozůstalostní vydal usnesení, že některé předměty (kuksy, dolová míra a báňské entity) nepatří do pozůstalosti. Dodatečně bylo předloženo poslední pořízení, jímž byla vdova ustanovena universální dědičkou. Soud pozůstalostní schválil pak smlouvu z 9. srpna 1926 o podílu na hotelovém podniku, podle které $\frac{3}{4}$ čisté hodnoty mají připadnouti dětem, které nepodaly dědické přihlášky a jen $\frac{1}{4}$ vdově. Na to podali dva věřitelé žádost o oddělení pozůstalosti podle § 812 obč. z., s návrhem na doplnění a opravu inventáře a současně rozklad, resp. stížnost proti schválení smlouvy; stejnou stížnost podal i třetí věřitel, který potom rovněž navrhl oddělení pozůstalosti.

Soud rekursní odmítl stížnosti ty (I.): poněvadž při vydávání napadeného usnesení nebyl soud povinen dbáti z moci úřední zájmů věřitelů, kteří nepodali tehdy ještě návrhů na oddělení pozůstalosti a nemají tedy oprávnění k stížnostem, zrušil (II.) však projednání pozůstalosti jako zmatečné, poněvadž zřízený kollisní opatrovník jest společníkem a pravděpodobně jednatelem společnosti, o jejímž podílu byla ujednána ona smlouva, takže nebyl podle § 271 obč. zák. vhodným opatrovníkem.

Nejvyšší soud vyhověl revisnímu rekursu dvou věřitelů, zrušil příslušná usnesení obou nižších instancí a uložil soudu první instance, aby o návrhu na schválení smlouvy, jakož i o návrzích na doplnění nebo opravu inventáře, dále jednal a znovu

rozhodl, poukázal pak vdovu s dovolacím rekuresem na toto vyřízení — a to z těchto důvodů:

Rekursu vdovy by bylo, kdyby zůstala v platnosti I. část napadeného usnesení, zásadně vyhověti. K zmateční stížnosti může vyšší stolice přihlížeti podle §§ 9 a 18 nesp. pat. jen tehdy, když věc na ni došla přípustným opravným prostředkem.

Odmítl-li tedy rekursní soud rekurs proto, že stěžovatelé neměli práva k opravnému prostředku, jest věc taková, jakoby opravný prostředek nebyl podán. Neměl tedy rekursní soud z moci úřední přezkoumávati usnesení první stolice ve věci samé, a to ani v tom případě, šlo-li podle jeho názoru o zmatečnost.

Dovolacímu rekursu věřitelů jest přiznati oprávněnost:

Správné jest, že podle § 811 obč. zák. nemá pozůstalostní soud pečovati o zajištění nebo uspokojení věřitelů zůstavitelových více, než sami žádají. Jakým způsobem se pak mají věřitelé zůstavitelovi domáhati ochrany svých práv, stanoví především § 812 obč. zák. Podle tohoto paragrafu může věřitel pozůstalosti, obává-li se, že by mohl býti ohrožen ve své pohledávce sloučením pozůstalosti se jměním dědicovým, žádati před odevzdáním pozůstalosti, aby dědictví bylo odděleno od jmění dědicova, soudně uschováno nebo spravováno opatrovníkem a jeho nárok na něm poznamenán a zapraven. Podle § 95 nesp. pat. jest pak sepsání inventáře pozůstalostního obeslati i ony věřitele, kterým bylo povoleno oddělení dědictví od dědicova jmění. Nelze pochybovati, že věřitel, jemuž bylo povoleno ono oddělení, jest účastníkem řízení pozůstalostního a může činiti návrhy na doplnění a opravu inventáře a podati stížnost na usnesení podle § 109 nesp. pat. vydané. V tomto případě podali stěžovatelé návrh podle § 812 obč. zák., ale soud první stolice, nevyřídív tento návrh, zamítl současně podaný návrh na doplnění a opravu inventáře. Ježto prý pozůstalostní věřitelé nemají práva k takovému návrhu, Rekursní soud pak odmítl rekurs těchto stěžovatelů, ježto prý teprve po povolení separace nabývají věřitelé nároku, aby bylo k nim přihlíženo. Ale v tom, že o návrhu podle § 812 obč. zák. nebylo dosud rozhodnuto, spočívá vada řízení a porušena byla tím zásada § 2 č. 4. a 5. nesp. pat. Pozůstalostní soud není oprávněn, aby oddaloval vyřízení návrhu podle § 812 obč. zák. a aby mezitím v řízení postupoval beze všeho zřetele na zájmy takovýchto věřitelů. To by mohli v každém pozůstalostním řízení býti pozůstalostní věřitelé připraveni o právo podle § 812 obč. zák. jim příslušející prostě tím, že by se o jejich návrhu až do vydání odevzdací listiny neroz-

hodlo. Proto bylo vyhověti dovolacím rekursům stěžovatelů a zrušiti usnesení rekursního soudu, pokud jím byla odmítnuta stížnost na usnesení první stolice, jakož i toto rozhodnutí první stolice a věc vrátiti pozůstalostnímu soudu, který nechť předem rozhodne o návrzích podle § 812 obč. zák. a pak teprve rozhodne o návrhu těchto pozůstalostních věřitelů na doplnění a opravu inventáře, při čemž jest podotknouti toto:

Podle § 97 nesp. pat. má býti inventář přesným a úplným seznamem všeho jmění, v jehož držení byl zůstavitel při své smrti a má udávati jeho tehdejší hodnotu. Jak již v rozhodnutí čís. 5662 sb. n. s. dovozeno, náleží zřízení inventáře k úřední povinnosti; podle § 98, odst. 1., nesp. pat. může pozůstalostní soud použití k provedení tohoto úkolu všech prostředků, které mohou sloužiti k objasnění věci. Proto není pozůstalostní soud vázán jen na údaje osob povolaných za dědice a může a má přihlížeti k údajům jiných osob, jako nepominutelných dědiců, odkazovníků a zůstavitelových věřitelů, kterým bylo povoleno oddělení dědictví podle § 812 obč. zák.

K tomu dlužno dodati, že podle § 109 nesp. pat. může pozůstalostní soudce až do ukončení pozůstalostního řízení inventáře prozkoumávati, tedy i doplňovati a opravovati; inventář sám o sobě není konečným účelem celého řízení a minul by se se svým účelem, kdyby po prvním jeho sepsání nemělo býti dovoleno jej doplňovati a opravovati, když by se ukázalo v dalším řízení jeho prvotní sepsání neúplným nebo nesprávným.

Jest se nyní ještě obíratí usnesením prvního soudu, kterým byla smlouva z 9. srpna 1926 schválena ohledně zůstavitele pozůstalostně a ohledně jeho nezletilých dětí poručensky; touto smlouvou má vstoupiti zůstavitelova vdova na místo zůstavitele jako nová spolčnice do společnosti s ručením obmezeným, při čemž se zajišťuje zůstavitelovým nezletilým dětem, které se nepřihlásily k pozůstalosti za dědice, do budoucnosti majetková výhoda. Nelze pochybovati, že tu jde o akt správy pozůstalosti (§ 145 nesp. pat.), a to takový, který by mohl po případě zmařiti účinky opatření podle § 812 obč. zák. Především jest se tu vypořádati s § 18 nesp. pat. Schvalovací usnesení bylo učiněno dne 9. září 1926, kdežto teprve dne 29. září 1926 podali stěžovatelé návrh podle § 812 obč. zák. I když by tedy zásadně bylo přiznati věřitelům, jimž bylo povoleno oddělení dědictví od dědicova jmění, právo k rekursům do usnesení, jímž bylo schváleno převzetí společenského podílu zůstavitelova dědičkou, nemohla by vzhledem k § 18 nesp. pat. jíti věc tak daleko, aby se

připustilo, by dodatečným podáním návrhu podle § 812 obč. zák. se zvracela soudní usnesení, jež podle stavu, za něhož byla vydána a za něhož nebylo lze ještě mluvíti o účastnickém právu oněch věřitelů, nabyla již moci práva proti tehdejším účastníkům. Když by soud před podáním separačního návrhu odevzdal dědici část pozůstalostního jmění do právní držby podle § 145, odst. 2. nesp. pat., pak dostatečný separační návrh by nemohl odvrátiti nastalé již smísení faktické a zrušiti dispozice dědicovy s odevzdanými částmi pozůstalého jmění a dotknouti se práv nabytých tím, že ono odevzdání do právní držby nabylo moci práva. Právo-moc tohoto opatření musila by býti posuzována podle tehdejších účastníků. Avšak v tomto případě přehlédli soudcové nižších stolic, že usnesení z 9. září 1926 ještě vůbec nenabylo moci práva. Toto usnesení bylo vyhotoveno jen ve formě schvalovací doložky, kterou byl opatřen originál smlouvy z 9. srpna 1926 a tato smlouva byla doručena jen zástupci pozůstalé vdovy; usnesení ono nebylo však vůbec doručeno tehdejšímu kolisnímu opatrovníku nezl. dětí zůstavitelových. Když pak doručení toto se nestalo ani do 29. září 1926, kdy stěžovatelé podali návrh podle § 812 obč. zák. a zároveň i rekurs do tohoto schvalovacího usnesení a když do této doby tu nebylo pravoplatného usnesení první stolice, jest tu co do tohoto usnesení podobná situace, jako co do usnesení z 19. října 1926. I zde platí, že soud pozůstalostní je nesmí připraviti o právo k rekursu do tohoto usnesení tím, že oddálí vyřízení návrhu podle § 812 obč. zák.

Bylo proto dovolacímu rekursu stěžovatelů vyhověti.

Za tohoto stavu věci se stává aktuální i ta otázka, zdali R. W. mohl a může býti kolisním opatrovníkem. A tu rekursní soud správně dovolil, že R. W. není osobou způsobilou k funkci kolisního opatrovníka. Bude tedy zároveň povinností pozůstalostního soudce, aby nezletilým dětem zřídil opatrovníka vyhovujícího podmínkám § 271 obč. z. a jej slyšel před novým rozhodnutím o schválení smlouvy z 9. srpna 1926 a před rozhodnutím o separaci jmění pozůstalostního a o návrzích na doplnění a o opravu inventáře. Že za opatrovníka bude zříditi osobu, která by vzhledem k spletitějšímu stavu pozůstalosti mohla účinně hájiti zájmy nezletilců, rozumí se samo sebou. Po případě bude vhodno, aby před jmenováním opatrovníka slyšení byli nejbližší příbuzní nezletilců.

Rozhodnutí nejvyš. soudu ze dne 19. května 1927 R I 7 a 8/27-1. J. K.